

Soest, fenomenaal landschap, unieke natuur en verhalend erfgoed

Doelen LOP:

Ontwikkel een visie met uitvoeringsprogramma voor het landschap en de natuur van Soest.

1. De visie zal als input voor onze omgevingsvisie dienen.
2. Actief aan de slag gaan met landschap- en natuurontwikkeling.
3. Landschap en natuur als volwaardig beleidsterrein.

Accenten:

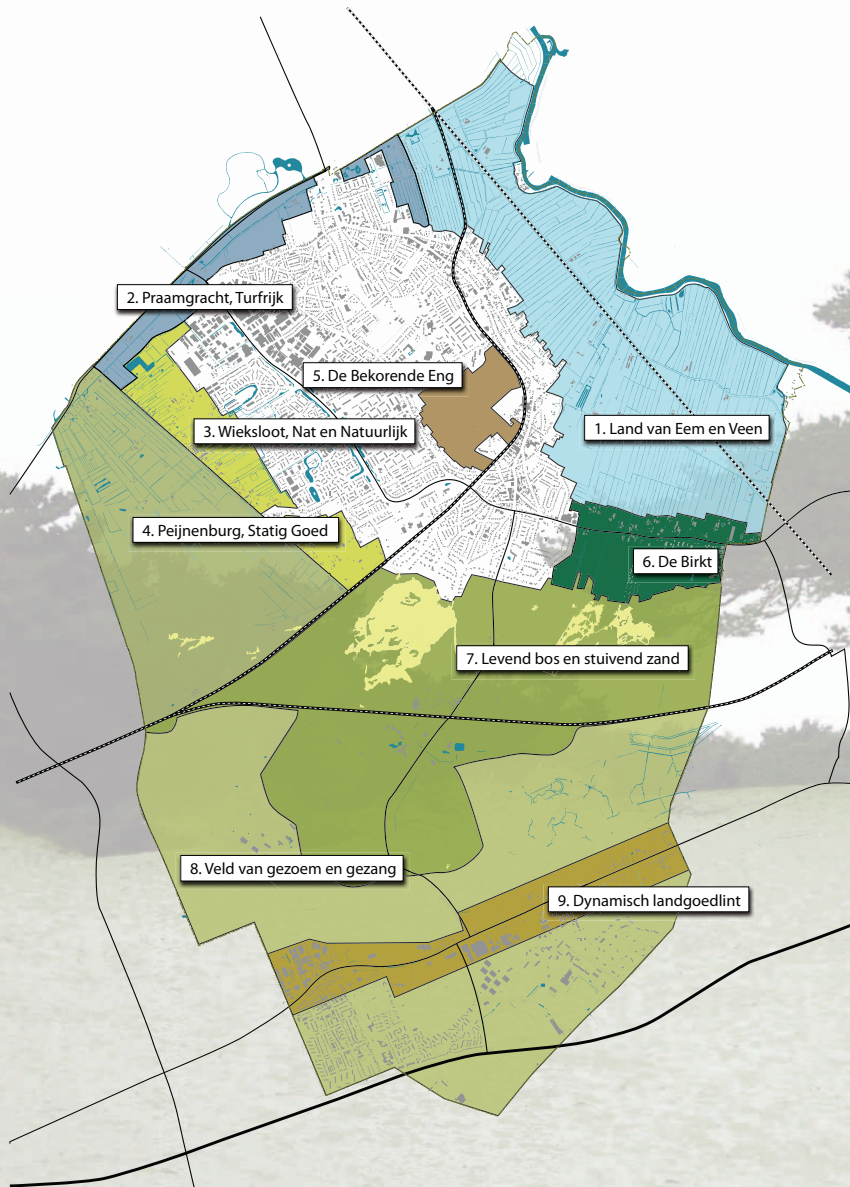
1. Belevingsmogelijkheden van natuur en landschap verbeteren.
2. Meer aandacht voor ontwikkelen biodiversiteit.
3. Inzetten op een herkenbaar landschap en zichtbare cultuurhistorie.

© Van den Bijtel ecologisch onderzoek

© www.soestereng.nl

LEGENDA

1. LAND VAN EEM EN VEEN
Handhaven open polderlandschap met recreatieve routestructuren en verbindingen

2,3,4. PEIJNENBURGER LAAGTE
Praamgracht, Wieksloot Peijnenburg:
Behoud halfopen landschap met zichtassen, natuurontwikkeling en aansluiting recreatief netwerk. Startpunt routenetwerk, groene entree

5. DE BEKORENDE ENG
Instandhouding open eng met verwijzing historisch landschap, startpunt routenetwerk

6. DE BIRKT
Overgangslandschap, inzetten op behoud doorzichten, herstel singels en recreatieve verbindingen met Groene entree, startpunt routenetwerk

7. LEVEND BOS, STUIVEND ZAND
Vitaliseren bos, beschermen natuurwaarde, ontwikkelen recreatief routenetwerk ontwikkelen en aansluiten op NP Heuvelrug, zoneren bosgebruik

8. (VLIEG)VELD VAN GEZOEM EN GEZANG
Zoneren graslanden en routenetwerk, versterken verbindingen routenetwerk

9. DYNAMISCH LANDGOEDLINT
Beleving erfgoed Amersfoortse straatweg verbeteren en aansluiten op routenetwerk

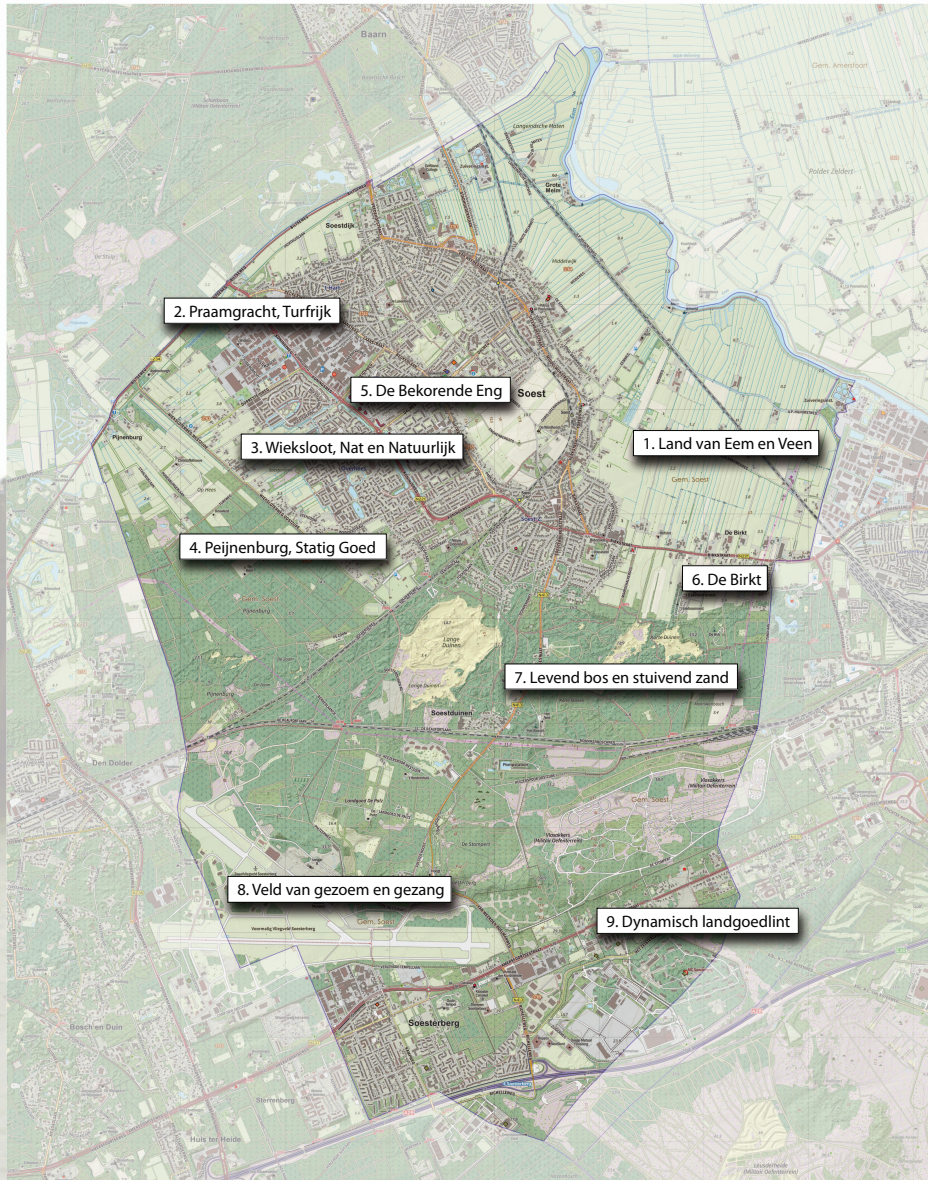
© Van den Bijtel ecologisch onderzoek

© Van den Bijtel ecologisch onderzoek

© Van den Bijtel ecologisch onderzoek

ONDERDELEN VISIE

9 deelgebieden, per deelgebied worden de doelstellingen voor instandhouding en ontwikkeling beschreven.

1. **Behoudt de identiteit van de landschappen** en zorg voor duurzame landschapontwikkeling. Laat ruimtelijke ontwikkelingen bijdragen aan gewenste **landschapselementen en natuurverbetering**.
2. **Versterk de biodiversiteit** door een natuurlijker beheer van het groen en breng dit ook onder de aandacht van private partijen.
3. Creëer een **verzorgde buitenruimte** in het buitengebied die recht doet aan de landschappelijke identiteit en haar natuurwaarden.
4. **Versterk de natuurwaarden** zowel in de polders, de overgangsgebieden als in de heidegebieden, graslanden, zandverstuivingen en de bossen.
5. **Behoudt het dorpse karakter** van Soest en maak van Soest een kleinschalige pleisterplaats voor recreanten.
6. **Behoudt de Eng** als een **agrarisch cultuurlandschap**.
7. Zorg bij de ontwikkeling van Soesterberg dat er **goede ruimtelijke verbindingen** ontstaan met de heide- en bosgebieden, met inachtneming van de natuur- en landschapswaarden.
8. **Verbeter de gewenste recreatieverbindingen** en stoot niet gewenste verbindingen af.
9. Werk aan een **zoneringsplan** om de **recreatiebehoefte af te stemmen** op het accommodatievermogen van de veelal kwetsbare natuur in bossen, graslanden, heidevelden en zandverstuivingen.
10. **Selecteer een aantal unieke gebieden** op hun landschaps-, natuur- en cultuurhistorische kwaliteiten en gebruik de 'gelaagdheid van het landschap als visitekaartje voor de aantrekkelijkheid qua wonen, gebruik en recreatie van Soest.
11. **Gebruik de klimaatadaptatie** om meer opgaand groen te realiseren dat 'klimaatproof' is, al dan niet in combinatie met water.
12. Streef bij beheer van bermen naar meer **soortenrijkdom** ter bevordering van de biodiversiteit.

ACCENTEN OPGAVEN SOEST:

Van plan naar realisatie

“Gemeente Soest heeft duidelijke keuzes gemaakt: op regionaal niveau wordt ingezet op de natuur en het landschap, en de recreatie in de gebieden waar dat wenselijk is. Soest durft binnen het samenwerkingsverband ‘los’ te laten.

De nadruk ligt op het stimuleren van de samenleving om de gewenste resultaten te bereiken. Daarnaast heeft de gemeente een open blik naar de regio.”

Voor actieve ontwikkeling binnen de gemeente wordt een beroep gedaan op de **samenleving**. **De rol van de gemeente is stimulerend** om te gewenste resultaten te behalen. Dit betekent een **actieve rol van de gemeente, maar in plaats van investeren in een concreet project, ligt de nadruk meer op investeren in het proces.**

Als input voor het LOP heeft de gemeente Soest ‘ontwikkelwensen’ meegegeven. Daarnaast spelen: de energietransitie, de klimaatadaptieve maatregelen en de afname van de biodiversiteit.

Vertaling naar de uitvoering

Het LOP 2019-2024 zal vervolgens vanuit haar uitvoeringsbudget **jaarlijks € 120.000** beschikbaar stellen voor **concrete projecten**, maar wordt vooral ingezet ter stimulering in het proces voor de totstandkoming van **projecten en in communicatie**.

Daarnaast kunnen er **subsidies verstrekt** worden voor initiatieven vanuit de samenleving, naast het regulier beheer en onderhoud van de gemeentelijke landschapselementen.

OVERZICHT OPGAVEN SOEST:

1. **Gebruik en bewaak de dorps identiteit** voor de ontwikkeling van een aantrekkelijke pleisterplaats.
2. Continueer **ruimtelijke ontwikkeling van Soesterberg** en focus op de omgevingskwaliteit en de verbindingen tussen Soesterberg en de omliggende bos- en natuurgebieden.
3. Ontwikkel een **recreatief aantrekkelijk wandel- en fietsnetwerk** dat gebruikt maakt van ondermeer de Soester bossen, de overgangen van de Birk, het open polderland. Zet in op beleving.
4. **Gebruik cultuurhistorie en erfgoed** als integraal belevingsonderdeel en leg meer nadruk op de aanwezige cultuurhistorie.
5. **Ontwikkel een entreepoort voor startpunten van routes en info** over het gebied i.s.m. het NP Heuvelrug.
6. Zorg voor **goede voorzieningen en verbindingen** met de kern Soest, Soesterberg, de Heuvelrug en de polder.
7. **Werk aan de instandhouding en verdere ontwikkeling van haar 3 landschappen:** polderlandschap, de overgangsgebieden en de bos- en natuurgebieden.
8. Besteed meer aandacht aan de **bescherming en beheer van de bijzondere natuurwaarden**, aanwezig in vooral de bossen, de stuifzand- en heidegebieden.
9. Maak een **zoneringsplan waarbij recreatief medegebruik en natuurontwikkeling** op elkaar afgestemd zijn.
10. **Introduceer de noodzaak van klimaatadaptatie** als een integraal onderdeel bij landschapsontwikkeling.
11. Onderzoek de mogelijkheden en effecten van de **energietransitie in relatie tot landschapskwaliteit**.
12. Werk aan een substantiële **verbetering van de biodiversiteit** van het groen, de graslanden en haar bermen en stem landschapsgebruik en ontwikkeling hierop af.

STIP OP DE HORIZON

*Welke kant gaan we op met het Soester buitengebied?
Welk landschap streven we na?*

De gebiedsanalyse laat zien dat de nadruk ligt op maatwerk en dat deze verschilt per landschapstype.

Streefbeelden zijn dan:

1. Het handhaven van de huidige kernkwaliteiten van het open polderlandschap van Arkenheem, met de ambities van het verbeteren van de biodiversiteit en kwelsituaties van het sloten stelsel.
2. Het overgangslandschap van De Birket vraagt om herstel van de situatie van rondom 1900, waarbij herstel van de kavelgrensbeplantingen en bosjes een belangrijk item is.
3. Peijnerburgerlaagte, dit landgoederenlandschap is nog grotendeels herkenbaar en refereert aan rondom 1900. Openstelling van paden kan het recreatief medegebruik verbeteren. Het gedeelte tussen de Koningsweg en de Wieksloot is gedeeltelijk volgebouwd. Belangrijk is het restant aan landschap en haar kwelwatersituatie als veenlandschap in stand te houden.
4. De bosgebieden, zandverstuivingen en heide rondom Soest en Soesterberg, inclusief de graslanden nabij de vliegbasis, verder ontwikkelen vanuit de huidige situatie.

© Van den Bijtel ecologisch onderzoek

© Van den Bijtel ecologisch onderzoek

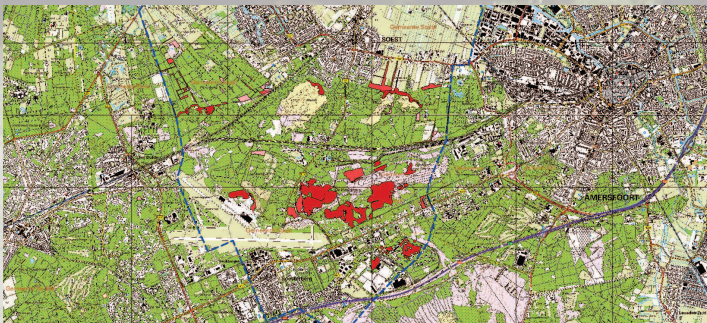
© Van den Bijtel ecologisch onderzoek

Fenomenaal landschap

Afwisselende landschapsbeleving buitengebied variatie in landschapstypen: open polderlandschap, halfopen overgangs-landschap en besloten bos- en landgoederenlandschap.

Parels

- De Eempolder open agrarische land, weidse horizon, meanderende Eem
- De Eng, open bol akkercomplex, in gebruik als akker, grote cultuurhistorische en aardkundige waarde.
- Halfopen overgangslandschap van de Birtstraat, vormt verbinding tussen open polder en bosgebied.
- De laagte van Pijnenburg, halfopen landschap Jachthuislaan tm. historische Praamgracht, de steilrand bij Soestdijk.
- Wieksloot, halfopen landschap van de Wieksloot met haar oude verkalvingen en haar veengebieden.
- Bosgebied, heidevelden en zandverstuivingen Korte- en Lange duinen; Amersfoortse straatweg, halfopen landschap met buitens langs de Amersfoortse straatweg. Vakkenstructuur versterken Vliegbasis Soesterberg, Nationaal militair museum, halfopen natuur landschap met bossen en overgangen.
- Het open heidegebied van de vlasakkers, realisatie grootschalige heidecorridor met 22 hectare struikheide.

Bron: Wildschut et al. 2004

Dorp Soest en Soester Eng

Het voormalige esdorp Soest met haar 'Eng' maakt deel uit van het overgangslandschap van Heuvelrug naar polder.

Cultuurhistorie, vol allure en militair vernuft

Parels

- Archeologische verleden onder onze voeten;
- Polders uit de 16e eeuw, agrarisch cultuurlandschap;
- Werelderfgoed om de hoek: Nieuwe Hollandse Waterlinie;
- Kastelen en landhuizen met statige parkbossen;
- Laagte van Pijnenburg + Buitenplaats Pijnenburg en omgeving
- De lanen in, de paden op met zichtassen van het verleden;
- Militair vernuft door de eeuwen heen:
- Nieuwe Hollandse waterlinie;
- Grebbelinie;
- Vliegkamp Soesterberg, Nationaal Museum
- Amersfoortseweg en haar buitenplaatszone

Bron: www.soestereeng.nl

Dorps Soesterberg levend militair verleden

Het dorp Soesterberg zet in op versterking van haar identiteit met een militair verleden, werkt aan verbetering van haar openbare ruimte en aan de versterking van de aantrekkelijkheid van haar buitengebied voor de realisatie van haar woonopgaven. Zo komen er meer dan 1000 woningen bij.

Natuurlijke rijkdom verscholen en zichtbaar

Unieke natuurwaarden van graslanden, zandverstuivingen, heide en bossen.

Parels, toplocaties natuur:

- eikenstrubbenbossen van De Vlasakkers en De Stompert;
- eikenstrubbenbos op de Vliegbasis Soesterberg;
- eikenstrubben- en eikenspaartelgenbossen op de hoge stuifwallen langs de noordrand van de Korte en Lange Duinen;
- vrij jonge grove dennenpercelen op het terrein van het Pompstation Soestduinen;
- jonge grove dennenpercelen op landgoed De Paltz;
- jonge grove dennenpercelen op de Vliegbasis Soesterberg.

Parels, toplocaties heide:

De oppervlakte heide in de gemeente Soest is beperkt en sterk versnipperd. Omdat heide een specifieke flora en fauna herbergt zijn ecologisch gezien feitelijk alle terreinen van waarde:

- De Vlasakkers en De Stompert
- De heide op het terrein van het pompstation Soestduinen
- De noordelijke heide en de Middle East op de Vliegbasis Soesterberg
- De Zoom

Toplocaties graslanden:

- De Vliegbasis Soesterberg, inclusief de schrale bermen van de wegen rondom dit gebied
- Graslanden in het noordoosten van De Vlasakkers

Toplocaties zandverstuiving

- De Lange Duinen
- De Korte Duinen

Recreatief netwerk

Recreatieve beleving van de landschappen in en rondom Soest is 'gelaagd' en bevat landschaps-, natuur- en cultuurhistorische kwaliteiten. Verbindingen bestaan uit: wandelverbindingen, natuurpaden, geotrails, mountainbikepaden, fietspaden en paardenpaden.

VERKENNING IDEEEN EN PROJECTEN VOOR HET UITVOERINGSPLAN 2019-2024 - Landschap en cultuurhistorie -

Landschappelijke inpassing

Cultuurhistorische elementen beter zichtbaar/beleefbaar
maken (grafheuvels, militair verleden)

Aanleg/herstel/onderhoud natuur- en
landschapselementen als lanen, hagen, poelen, knotbomen

Doorzichten Soester Eng
Stimulering bloem/kruidenrijke mengsels akkerranden Eng

Ontwikkelen Soesterveen

Buitenplaatsen en landgoederen

Lanen behouden/herstellen zowel gemeentelijk als particulier

Kwel herstellen

Overgang van stad naar landelijk gebied verzachten

VERKENNING IDEEEN EN PROJECTEN VOOR HET UITVOERINGSPLAN 2019-2024 - Natuur -

Faunamaatregelen treffen voor

Oeverzwaluwwand

bijzondere plant- en diersoorten

Ecologische verbindingszone Melksteeg

Natuurvriendelijke oevers en slootkantenbeheer

Vogelkijkhut

Poelen

Broeihopen voor slangen

Stand van de Natuur

Buitenplaatsen en landgoederen

Oude boomstammen / takkenrillen in bermen

Ecopassages

Nestgelegenheid

VERKENNING IDEEEN EN PROJECTEN VOOR HET UITVOERINGSPLAN 2019-2024 - Beleving / recreatie -

Informatievoorziening
aardkundige waarden
Groene entree nationaal park
MTB - route Paardenpaden
Speelbos (Bosnota) Wandel Knooppunten
Blote voetenpad
Jaagpad herstellen
Fiets- en/of wandelpad langs de Eem